

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:

Egész évre ... 4 frt.
Félévre ... 2 „
Negyedévre ... 1 „

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjajukért kapják.

Ugy a lap szellemi részét illető cikkeik,
mint az előfizetési pénzek a „Köz művel-
dés“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra a
várba küldendők.

XIII. LEO pápa ő szentségének leg- ujabb encziklikája a szabadságról.

(Folyt.)

Valamivel szelidebbek, de mégis ellenmondanak ma-
gnaknak, akik azt állítják, hogy a magánéletet ugyan Isten
törvényei szerint kell vezérelni, de nem az államot, álla-
mi ügyekben szerintük szabad Isten törvényeitől eltérni,
és ezekre a törvényhozásban sem kell tekinteni. Ebből
származik az a veszélyes következtetés, hogy az egyházat
az államtól el kell választani. Nem nehéz megérteni, hogy
milyen képtelenségek ezek. Mert maga a természet kiáltja,
hogy az embereknek a társadalomban, az élet becsületes,
Isten szerinti eltöltésére kell munkálkodni, mert Isten for-
rása minden igazságosság és becsületességnek; valóban
tehát erős ellenmondás, semmit sem törödni ama törvé-
nyekkel, vagy hogy az államnak azok ellen szabadjon
törvényeket hozni. Végül akik a népet kormányozzák, az-
zal tartoznak az államnak, hogy nem csak az élet kényel-
mét gondozzák, hanem a törvények bölcsességével a lel-
kek javát is előmozdítják. De a javakra nézve ama törvé-
nyeknél nem is gondolható üdvösebb eszköz, amelyeket
Isten hozott; s azért akik az államok kormányzásában az
isteni törvényekkel nem törődnek, a politikai hatalmat el-
térítik természetes céljától és rendeltetésétől. De főbb az,
amit már egyszer más alkalommal beszéltünk meg, hogy
az államhatalomnak nem az ugyan a célja, ami az egy-
háznak, mégis dacára, hogy nem egy uton járnak, több-
ször van az egyiknek szüksége a másikra. Mindkettő-
nek ugyanazok fölött van hatalma, s nem ritkán törté-
nik meg, hogy ugyanazon dolgokról mindkettő bár nem
ugyanazok szempontból, határoz. Gyakran történik meg,
mert az összeütközés Isten legbölcsebb akarata elle-
nére volna, hogy mód- és rendnek kell lenni, amely, amint
egyöntetűség legyen a cselekvésben, a vetélkedés és viszá-
kodás okainak eltávolításával. Ezen egyetértést azon ka-

po cscsal lehet összehasonlítani, amely a test és lélek kö-
zött van, és ez mindkét rész előnyére van; szétválasztásuk
pedig veszélyes a testre nézve, amelynek halált hoz.

Hogy mindezek világosabbak legyenek, korunk sza-
badságainak több nemét külön-külön kell tekintenünk. S
mindenekelőtt azt vesszük figyelembe, amely annyira alá-
ássá a vallás hathatóságát, s értjük az ugynevezett vallás-
szabadságot, amelynek az az alapja, hogy mindenkinek
szabadságában áll, akármilyen vagy semmiféle vallást sem
követni. Mig ellenben az ember minden kötelessége kö-
zött kétségtelenül az a legnagyobb és legszentebb, amely
szerint Istent alázatosan imádnunk kell. Ez pedig szükség-
szerüleg következik abból, hogy mindörökké Isten hatal-
mában vagyunk, hogy kormányoz Isten gondviselése,
hogy Tőle származva, Hozzá kell visszatérnünk. Ehez jár-
ul, hogy igazi erény vallás nélkül nem lehetséges: mert
erkölcsi hatalom a vallás és Istenhez vezet, amennyiben ő
az embernek végső és legfőbb java; így tehát a vallás,
amely „műveli közvetlenül és közvetve azokat, amik Isten
dicsőségére rendelve“ (aquinói szent Tamás II.—II. qu.
81. a. b.) minden erény fejedelme és igazgatója. Es ha
keressük, hogy több, egymástól eltérő vallások közül
melyiket kell követnünk, arra a természet és ész azt feleli,
hogy azt, amelyet Isten akar, amelyet az emberek könnyen
ismerhetnek föl külső jelekből, amelyekkel azt meg-
különböztetni akarta az isteni gondviselés, mert ilyen fon-
tos dologban a tévelyt iszonyu romlás követné. Tehát
amaz említett szabadság mellett, az a hatalma volna az
embernek, hogy legszentebb kötelességét elmulasztja,
vagy elferdítse közvetlenül, s így elfordulva a változhatlan
jótól a rosszhoz térjen, ami, mint említettük, nem szabad-
ság; hanem megrontása a szabadságnak, s az elvetemült
léleknek bünbe hajtott szolgálása.

Ha az államban tekintjük ugyanazon szabadságot
ennek az az értelme, hogy az állam semmiféle válással se
éljen nyilvánosan, egynek sem adjon előnyt a másik fölött,

hanem mindnyájukat egyenlő joggal ruházta föl, nem tekintve a népre, ha ez katolikus. Hogy ez igaz legyen, szükséges volna, hogy az államnak Isten iránt vagy semmi kötelessége, vagy ezt büntetlenül mulaszthatja el; mindkettő világosan hamis. Mert kétségtelenül Isten akarata köti össze társadalommá az embereket, akár ennek részeit, akár a benne fekvő tekintélyt, akár azon jókat tekintsük, melyek ezen együttlétből származnak. Isten teremtette társas lénynek az embert, hogy a mit természete megkövetel, ezt csak a társulásban találja föl, és egymagában ne érhesse el. Amiért is szükséges, hogy állam vagy társadalom Istenben teremőjét és szülőjét ismerje el, és tisztelje hatalmát és uralmát. Tiltja tehát az igazságosság és ész, hogy atheus legyen, vagy hogy ebbe forduljon, és hogy a különféle vallások iránt egyformán érezve, azokat hasonló jogokkal lássa el. Minthogy tehát egy vallást kell az államban vallani, az igazat kell tehát vallani, a melyet különösen katolikus államokban nem nehéz fölismerni, mert azon tűnnek föl az igazság kétségtelen jelei. Az államhatalom kezelői tehát, kik ezt őrizik meg és védelmezik, hasznosan és bölcsen akarnak államuk hasznára járni. Mert az államhatalom a kormányzottak hasznáért van; s jöllehet az a legközelebbi célja, hogy a polgárok földi boldogságát mozdítsa elő, de még sem szabad kevesbiteni, sőt gyarapítani kell a képességet, hogy az ember legfőbb és legvégső javát elérje, amely az ő örök boldogsága, amelyet a vallás félrelökésével el nem érhet.

De ezeket máskor mondtuk el bővebben, most arra akarunk figyelmeztetni, hogy e szabadság sokat árt a kormányzók és kormányzottak igazi szabadságának egyaránt. Mert csodálatos hasznokat hajt a vallás, midőn a hatalom keletkezését Istentől származtatja le, és a fejedelmeknek megparancsolja, hogy gondoljanak kötelességeikre, hogy ne uralkodjanak kegyetlenül és igazságtalanul s hogy a népet kegyelmesen és atyai szeretettel kormányozzák. Akarja, hogy e törvényszerű hatalomnak, mint Isten szolgáinak legyenek a polgárok alávetve, s őket nem csak engedelmesség által köti össze a kormányzókkal, hanem tisztelet- és szeretettel is, megtiltva a forradalmakat és mindazt, ami a közrendet és nyugalmat zavarhatná, s amelyek végül is okozzák, hogy miért kell jobban megfékezni a polgárok szabadságát. Mellőzzük, hogy mennyire mozdítják elő a jó erkölcsöket a vallás, és azok a szabadságot; mert az ész bebizonyítja és a történelem igazolja, hogy mikor voltak hatalmasabbak, szabadabbak és gazdagabbak az államok.

Mondjunk most valamit a szólásszabadságról, azután a sajtószabadságról. Nem kevésbé kell e szabadságot mérésékelni, de kétségtelen mondani, hogy a mértéktelennek létjoga nincs. Mert a jog erköcsi képesség, amelyet, mint többször mondtuk, képtelenség úgy venni, mintha a természet

egyformán és közösen ruházta volna föl azzal az igazsággal és hazugsággal, becsületességgel és gonoszszággal. Ami igazságos és becsületes, azt szabadon és okosan lehet az államban terjesztetni, hogy minél többekhez érjen el; a hazugságokat, amelyeknél nincs végzetesebb betegsége az észnek, azután a bűnöket, amelyek lelket és erkölcsöket megmételveznek, köztekintélylyel kell szorgalmasan megfékezni, nehogy az állam kárára terjedhessenek. A szabados ész bűneit, amelyek a járatlan tömeg félrevezetésére alkalmasak, helyesen kell megakadályozni a törvények tekintélyével, éppen úgy mint a gyengébbeken elkövetett jogtalanságokat. Annál inkább, mert a polgárok nagy része, különösen a bűnös vágyaknak hizelgő tanokat vagy egyáltalán nem, vagy csak a legnagyobb nehézséggel képesek bírálni. Ha korlátlan irás- és szólásszabadság van engedve, semmi sem marad szent s sértetlen; s még a természet legnagyobb igazságait sem kinélik, amelyeket az emberi nem legnemesebb örökségének kell tartani. Így homályosulván el az igazság, gyakran történik meg, hogy sokféle és veszélyes tévely uralkodik. Ebből vesz kényelmet a szabadosság, és kárt a szabadság, mert annál nagyobb és biztosabb lesz a szabadság, minél jobban fékezik meg a szabadosságot. De azon dolgokról, amelyeket Isten megvitathatóknak és kutathatóknak engedett, teljes a vélemény- és a szólás szabadság, mert a természet evvel nem ellenkezik, mert az ilyen szabadság az embert sohasem az igazság elnyomására, hanem kutatására és földerítésére vezeti.

Ugyanezt kell mondanunk a tanszabadságról. Kétségtelen, hogy a lelkeket csak az igazsággal szabad táplálni, amely értelmes lények java, célja és tökéletessége; mert a tudománynak csak az igazat kell hirdetni, tudós és tudatlanok előtt egyaránt, hogy tudniillik az igazság ismeretét az egyik számára közvetítse, a másik előtt pedig megvédelmezze. Ezért azoknak, akik tanítanak, kötelessége a lelkekből a tévelyt kiirtani, s az előítéleteknek biztos védvekkkel állani el útját. Világos tehát, hogy elenmond az észnek, s csak az ész fölforgatására keletkezett azon szabadság, amelyről szólunk, amely tetszés szerinti dolgok szabad tanításában áll; e szabadosságot az állam nem adhatja meg polgárainak, kötelességmulasztás nélkül. S annál inkább, hogy a tanítóknak a hallgatóknál nagy a tekintélyök, s hogy igaz-e, a mit a tanító előad, azt a tanítvány ritkán tudja megítélni.

Ezért tehát e szabadságot is bizonyos korlátokkal kell körülvenni, hogy becsületes legyen, t. i., hogy büntetlenül ne történhessék, hogy a tanítás a romlást mozdítsa elő. Az igazság pedig, a melyet a tanításnak maga előtt kell tartani, két féle: természeti és természetfölötti. A természeti igazságok, a természet főelvei, s az ezekből levonható igazságok közös örökségét képezik az emberi nemnek; ezen, mint szilárd alapon épül az

erkölcs, a vallás, az igazságosság és a társadalmi kötelék ; semmi sem volna tehát annyira gonosz és embertelen, mintha azt büntetlenül szabadna megtámadni és ostromolni. S nem kisebb kegyelettel kell megőrizni azon nagy és legszentebb kincset, amit Isten által ismerünk. Sok és kiváló érvvel, amelyekkel gyakran éltek az apologeták, többfelét állapítottak meg. mint : hogy Isten kinyilatkoztatott, hogy Isten egyszülött Fia megtettesült, az igazság mellett téve tanúságot; hogy tökéletes társaságot alapított, az egyházat, a melynek Ő a Feje, és a melylyel az idők végezetéig maradni ígérkezett. E társaságra bizta az Általa tanított igazságokat azon törvénnyel, hogy ő őrizze meg azokat, tekintélyével magyarázza; s egyuttal megparncsolta, hogy minden ép úgy halgasson egyházára, mint Reá, s aki másként cselekednék, arra örök kárhozat vár. Világos ebből hogy az ember legjobb és legbiztosabb tanítója az Isten, minden igazság forrása, az ő egyszülött Fia, az ut, az élet az igazság, az igaz világoosság, amely megvilágosít minden embert, s a ki iránt minden embernek tanulmányok kell lenni: „Mindnyájan az Isten tanítványai lesznek.“ (János V. 45). De hit és erkölcs dolgában az egyházat tanítói hatalmának részesévé és tévmentessé tette; ezért legnagyobb és legbiztosabb tanítója az emberiségnek, s sérthetetlen joga van a tanítói hatalom szabadságához. Isteni tanaival tartván fön magát az egyház, kezdetől fogva teljesítette szentül az Istentől rárótt kötelességet; erősebb lett, ha mindenünnen nehézségek vették körül, s tanítási szabadságáért harcolni soha meg nem szünt. Ez uton lett a földkerekség keresztényné s megújhoda a nyomorult babonások félrevetésével. De mint-hogy az ész világosan tanítja, hogy a természeti és természetfölötti igazságok egymással nem ellenkezhetnek, mint hogy ami azoknak ellenmond, annak magában véve hamisnak kell lenni; ezért annyira távol áll az egyház tanításától, hogy a tudomány haladását megakadályozza és eszközeitől megfoszsa, vagy az emberi művelődés haladását bármiként késleltesse, hogy sőt inkább a legtöbb világoosságot terjeszt azokban és biztos utat mutat föl. S ugyan csak nem kevésbé hasznos az emberi szabadság tökéletességére, mert a megváltó Jézus Krisztusnak mondás, hogy az ember az igazság által szabadabb lesz. „Megismeritek az igazságot, és az igazság megszabadít titeket.“ (János VIII. 32.) Semmi ok sincs tehát arra nézve, hogy miért háborodjék föl az igazság testvére: a szabadság, vagy az igazi tudomány miért tűrje kelletlenül az igazságos és szükséges törvényeket, amelyekben a tudomány van foglalva, amint azt az egyház és ész követeli. Sőt az egyház, mint ez uton-utfélen be van igazolva, főleg és különösen védve a keresztény hitet, a tudományok minden nemét törekszik ápolni és előbbre vinni. Mert magában véve jó, dicséretes

és megkívánandó a tudomány teljessége, s azonfölül minden tanultság, amelyet az egészséges ész szült, s amely az igazságnak megfelel, nem kevésbé világosítja meg azt, amelyet Isten kinyilatkoztatásából hiszünk. Az egyháznak köszönjük azon nagy jó tetteket, hogy kitünően megőrizte az ókori bölcsesség maradványait, hogy mindenféle menhelyeket nyitott a tudománynak, hogy az ész mindig lelkesen buzdította azon tudományok művelésével, amely leginkább emeli ki korunk műveltségét. Végül nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy véghetlen a tér, ahol az emberi törekvés és tehetség szabadon fejtheti ki magát: azon dolgokban t. i., a melyek nincsenek szükségszerűen kapcsolatban a keresztény hit és erkölcsökkel; vagy amelyekre nézve az egyház, tekintélyére nem hivatkozva, teljes szabadságot enged a tudósok véleményének. Világos ebből, hogy milyen az e nemű szabadság, amelyet egyforma törekvéssel akarnak és magasztalnak a liberalismus hívei. Egyrészt maguknak és az államnak olyan szabadságot tulajdonítanak, hogy bármilyen gonosz véleménynek nem vonakodnak ajtót nyitni; másrészt az egyházat többféleképp akadályozzák, szabadságát a lehető legszűkebb korlátok közé szorítják, jóllehet az egyház tanától semmiképen sem kell tartani, sőt attól a legnagyobb előnyök várhatók

(Folyt. köv.)

Karcolatok

a magyar nemzet második évezredének küszöbén.

Kereskedelem.

A magyar kereskedelem mai állapotát élénkebben színen alig ecsetelhetnők, mintha egyik jeles hazánkfiának ezen mondatát idejegyezzük: „Vannak ugyan — úgy mond ő — földművelési-ipar és kereskedelmi minisztériumaink akár Angliához illő berendezéssel; de a vámpalotát méregető angol fején találta a szegyet, midőn mondá: „Kereskedelmi palotát látok, de kereskedelmet nem.“

A mit tizenkilencz éves alkotmányos életünk a kereskedelem terén nem vala képes előidézni, azt a hencze-gő szomszédocská vámháborújával Báró Eötvös ezen szavaiban hozá létre: „valamint a fának ágait, melyek csöndes, verőfényes időben távol állanak egymástól, csak a vihar hozza össze, úgy hazánk fiait is a béke áidásai többnyire elválasztják egymástól s csak a nyomás, a fenyegető veszély kapcsolja össze őket.“

E jelenség látszik legujabban Erdély részünkben az ipar és kereskedelem terén némi reményre jogosító mozgalmat kelteni, hogy a fenyegető veszélyt mulóvá és átmenővé tegye s friss vért öntsön a szunyadó erekbe.

Az 1876-ban megállapított osztrák védvamos tarifarendszer óta nyereségünk minden európai piacról leszorulván, vagy úgy szólva semmit sem jövedelmezvén, ma kész a gazdasági válság. Ehez még csak egy kis háború, vagy — mondjuk — katonai válság kell s arra ébredünk, hogy jólétünk minden legutolsó foszlányaival elsöpörve teljes pénzügyi és politikai bukás örvényébe vagyunk so-

dorva. A közös vámterület elfogadása, — az önálló bankról és az indirekt adók követeléséről való lemondás, — a védvám tételeknek 50—90%-ra emelése — és a szabadkereskedelem elzárása által Tisza kiszolgáltatta a nemzetet Ausztriának, s ez által, ez azt, a miért 3 századon át küzdött, Tiszától ingyen kapta meg, t. i. iparával és kereskedelmével monopolizálta a magyar területet, s ipar-czikkeit drágán — a mint neki tetszett — vétette meg velünk.

Sennyei Pál báró mondá: „Ausztriával kész vagyok egyezkedni azon feltétel alatt, hogy hazánk érdekei méltányos kielégítésben részesüljenek; de ha ez nem érhető el, akkor az önálló vámterület oly szükséges eszköz, mely jogaink érvényesítésére vezet, amelyeket a törvény számunkra biztosít.“

És Tisza, aki ekkor mint ellenzék, ennél is többért lármázott, mint miniszter Sennyei mögött maradvá kapitulált; sőt még titokban az előtt szögre akasztotta elveit és átjászott bennünket Ausztriának. — Ezt csak ő tehetete. — Ő, ki — ugylátszik — későre siet a nagy Széchenyivel a kereskedelem terén is elmaradt nemzetnek az enyészettől való megmentésére delejes átmából felécsüdni, s igaz honfi lelkesedéssel a koszorus lantosnak, Kölcseynek e szavait „Hass, alkoss, gyarapíts, s a haza fényre derül“ a magyar fajszertet melegtől áthatott öntudatossággal beváltani, s ekép a kaczerkódó kétkulacos politikát nemzetivel cserélni fel.

Földműves ország lévén, kereskedelmünk egyik és pedig főágát természetesen terményeink értékesítése képezné. De bennünket a tulhajtott védelmi rendszer, a szállítás drágítása, minden államok között, leginkább megkárosított. Ezelőtt 15—20 évvel Európa szükségletének, a beltermelés által nem fedezett részét, mezőgazdasági terményekből és husból még a keleti és délkeleti országokból szerezte be, tehát igen nagy részt, hazánkból. Amióta „Észak-Amerika, India, Canada, ma Afrika északi részei is és Ausztrália óriási gabona és husfeleségeiket az európai piacokra dobják, elvesztettük Angliát, Németországot, Francziországot, részben Olaszországot, és Svájcot is. A versenyben mi elbukunk. A tengerentúlról özőnló verseny folytán a gabona és hus ára rohamosan aláhanyatlott. Oroszország még a versenyt, melynek gabonatermelése 25 millio hektoliterről 1869—1884-ig 71 millióra növekedett. Mig Amerikában 1850 ben csak 113 acré volt gabonával bevetve s 1882-ben már 314; akkor 100, ma 500 bushel gabonát termel. Legujabban — a szállítás díjakat leszállítván — olcsón termel és szállít. — És mi ellenkezőleg. — Elöttünk a védvamos államok ajtót zártak; mi drágán szállítunk. Sorsunk minden oldalról: pusztulj magyar, pusztulj földmivelő osztály! — Ma két-féle küzdelem uralkodik mindenfelé: a hatalom és kenyérért való küzdelem. Mindkét küzdelemben részünk van. — A hatalomért való küzdelemben életünk, vérünk és vagyonunk van kockán, a kenyérért való küzdelemben magunkra, önerönkre, munkásságunkra vagyunk utalva és hagyatva.

Vagyis összegezve az állami élet legvitalisabb körébe vágó mai helyzetet: a földművelés, ipar, kereskedelem, szóval a kormány pénzügyi és közgazdasági politikai mű-

ködésének eredménye, melynek roppant komolyságát maga a kormány is kénytelen elismerni — a zavar, sulyedés és válság minden téren és minden irányban.

S ezt akkor kell tapasztalnia és az összerokkodás kétségbeejtő sulyáig éreznie a nemzetnek, midőn 20 évi biztatás után egy szabadelvű, s nemzeti szellemtől áthatott, óvatos, de erős s önértetes kormányzattól a nemzeti erők szabad kifejtését, az igazságszolgáltatás, közigazgatás terén az egyéni közszabadság biztosításának megadását, a jog és törvény uralomra juttatását, a jogi állam megalkotását, az államélet minden ágában szükségessé vált újabb és újabb alkotásokat, a magyar állam bölcsességhez mltó nagy problémákat, és feladatokat megoldását, ki és befelé Magyarország tekintélyének, erejének, sulyának izmosodását, öregbedését, a magyar állam bajainak orvoslását, a nemzet intézményeinek fejlesztését, pénzügyeinek rendezését, mint a monarchia fennállásának és erejének is leghatalmasabb tényezőit, a nemzeti szellem megerősítését és a magasabb nemzeti cél, kultúra, vallás-erkölcsiség és tökélyesedés ápolását ezred éves multon alapuló jogosultságánál és ősi hagyományainál fogva méltán elvárhatta volna és minden alkotmányos kormányától elvárhatja. — S midőn mindezek helyett sajnosan és kínosan kiizzadott véráldozatok árán tapasztalja, hogy a mai kormány nem áll a nemzeti nagy érdekek, nemes eszmények, magas czélok, megvalósítható eszmék és elvek, célravezető eszközök szolgálatában, hanem helyi és személyes érdekek fenyegetésével, vagy dédelgetésével mozdítja elő pártcéljait és iparkodik biztosítani, támogatni az országra nézve a gyengeség és gyávaság forrását képező üres, értéktelen és páratlanul önző hatalmát és nyomoru tengését.

Igen, görcsösön lélekzik fel ma a magyar nemzet annak szomorú tudatában, hogy nem képzelhető az állam megszilárdítására irányozott politika a kormányzat szabadelvű szelleme nélkül, s mégis a magát szabadelvűnek gunyolt magyar kormány e szellem nélküli politikát üzi; nincsen eleven érzéke a nemzeti érdekek sérelmeinek meg-orvoslásához szükséges eszközök megválasztása iránt; a komoly és nemzeti szellem hiányában nem képes kiirtani az erőszak szellemét a hatósági szervezetből, biztosítani benne a részrehajlatlanságot, erkölcsi tisztaságot, tisztelet és ragaszkodás tárgyává tenni a nem magyar ajku állampolgárok előtt is a magyar államot, s a korona összes népeiben és minden egyesében ápolni a magasabb felfogást, lelkesedést, kitartást, lelkiismeretességet, az ügyek iránti közérdeklődést és korszellemet; nem képes megteremteni a pénzügyek rendezettségét, s így az állam önállóságát, függetlenségét, szóval megközelíteni a célt, amelyért van és létezik: munkálni a nemzet, a haza anyagi és erkölcsi jólétét, ideiglenes és örök boldogságát.

Bizony érzékeny fájdalomkra esik, hogy a mai szabadelvű, vagy jobban liberalismus szolgálatában álló kormány meghazudtolva szép elnevezését, elhagyta történelmi multunk szabadelvű hagyományait, a leplezetlen reakcióterére lépett, meghonosította a hatóságok és közéletünkben az önkényt, erőszakot, erkölcsatlanságot, s politikai pártcélok eszközévé alacsonyított le minden intézményt, hatalmat és tekintélyt. És tette, hogy soha, de soha, mióta

Magyarország áll és e nemzet él, az ország pénzügye oly válságos állapotban nem volt, mint ma van; soha e nemzet kormányának könnyelmű pénzügyi politikája miatt oly nehéz iga járma alatt nem nyögött, mint épen ma. — Földművelés, ipar, kereskedelem, pénzügy, közigazgatás, szóval minden téren és irányban egészségesebb alapokra fektetendő szervezet kell, mely gátot vessen a társadalom minden rétegeibe felülről már alászivárgott, elharapózott korrupciónak és miniszterileg konstataált disszálációnak. Hogy e nemzet, mely a földi dolgok, mint eszközök keresése által a földön tülk, a mennyiek megszerzésére van hivatva, eme kettős célját biztosan, békében munkálhassa és érhesse el! Hogy Isten országát és az ő igazságát keresve, a többi is osztályrésze lehessen e nemzetnek.

Főpásztori körut

a felsők-gyergyói esperesi kerületekben.

(Folytatás)

A főpásztori körutról lapunkban eddig megjelent közlések kiegészítéséül álljanak az itt következők:

Junius hó 7-én d. u. 6 óra tájban Szent-Miklósról Kilyénfalvának diszkapujához érkeztünk. Itt a megyebíró, Péter István, ritmusos versben üdvözölte a Főpásztort, melyet maga a szónok készített, mi az egyszerű székely ember nyílt, természetes eszéről és nemes gondolkodásáról tanuskodott.

Benkő Pál plebános Ur, híveivel idáig jött s a Püspököt körmenetileg vezette a templom kerítésének kapujáig, hol klasikus szép latinságu beszédet mondott. A templom ajtajában átadta a kulcsokat, miket a Főpásztor kegyteljes szavak kíséretében adott vissza.

Az alkalmi templomi ájtatosság és püspöki áldás végeztével a plebániába vonultunk, hol a községi képviselő testület és egyháztanács tagjai bemutatván és a gyergyósz.-miklósi kíséret t. Simon Balázs főbíróval élén elbucuszván, a Főpásztor szobájába, — rövid pihenésre — visszavonult.

Este papjai körében a házi gazda humoros ötletei által fűszerezett kedélyes vacsorát költött el, s miután az iskolás gyermekek énekeit is meghallgatta, környezetéből — szívélyes bucsut vétén — visszavonult, kipihenni a nap fáradalmait.

8-án d. e. 1/2 10 óraker a templomba mentünk, hol az eső zuhogása daczára teljes számban összegyűlt hívek várták. — A szokott fényes segédlettel tartott szentmise után teljes bucsuval összekötött pápai áldást adott a Főpásztor, mire az ősz plebános a szószékre lépett, s beszélt Jézus sz. szívérol, s azon véghetetlen szeretetről, mely e szent szívből, az emberiségre áradott. Beszéde több helyt megragadó, elejétől kezdve népszerű és mégis emelkedett hangon volt tartva. — Erre a Főpásztor kezdett szólani. Mig egyfelől a plebános beszédét méltatta, addig a szépen választott themát a szentatyákhoz is méltó tudományossággal tovább fejtegette.

Ezután 65 hívőnek adta fel a bérmálás szentségét.

Ebéd után az iskolát látogatta meg, hol a gyermekek feleletei teljesen kielégítették.

Mintegy 6 óratájban Ujfaluba mentünk át, hol — mint mindenütt — a derék hívek a szeretett Főpásztort igen díszesen fogadták.

A község végén felállított diszkapu előtt a község nevében t. Csergő Gyula községi jegyző ur mondott üdvözlőt, melyre a főpásztor kegyesen válaszolt.

A templom előtt a plebános fogadta.

A templomba lépve, kellemesen lepte meg a Főpásztort a teres, világos templom és annak szép új oltára. — A fekete kaczagányos, fehér harisnyás, derék egyenruhás ujfalvi székelyek mint tábor a tábornokot vették körül a Püspököt, ki meghatottan adta főpásztori áldását a hívek ezreire.

Másnap 9 1/2 óraker kezdetét vette az ünnepélyes isteni tisztelet. A plebános az egyház apostoliságáról beszélt; a Főpásztor elismerőleg nyilatkozott az ujfalvi nép vallásosságáról, buzdította az anyaszentegyházhoz való ragaszkodásra s a bérmálás szentségét 400 hívőnek osztotta ki.

Ebéd után az iskolai vizsgákat tartotta meg, melyek végével a híveket felszólította, hogy a kívánalmaknak megfelelőbb iskolát építsenek.

Délután 6–7 óra között Csomafalvára mentünk, itt is a jó hívek szépen fogadták a Főpásztort; a diszkapunál Portik Lajos, főgondnok, üdvözölte; a templom ajtónál a plebános fogadta.

Alig van község, mely anyagi erejéhez képest templomára a közel multban annyit áldozott volna, mint Csomafalva; s mégis a jó híveknek nem lehet teljes örömk, mert a rossz terv és építés miatt szép templomuk csak nagy költség árán lesz az összemlástól megóvható. Itt a Főpásztor 10-én 325-öt bérmált.

Délután iskola látogatás és 6–7 óratájban átment Alfaluba. Itt a diszkapunál t. Lőrinc Vilmos községi jegyző rövid és velős beszéddel fogadta. — A templomnál a plebános üdvözölte. — Este a piacon lévő házak világítása mellett az elemi és felső népiskola növendékei színes lámpionokkal kezükben énekeltek, szavaltak, mikre ő Excellentiája kegyesen válaszolt.

11-én d. e. 9 1/2 óraker kezdetét vette az isteni tisztelet; a plebános beszéde után a Főpásztor meghatottan intette a híveket a vallásosságra; felhozta az ősök buzgalmat, s figyelmeztette őket azok követésére.

Itt bérmálkoztak mintegy 745-ön. Délután az iskolákat látogatta meg; mindenütt a felmutatott eredményre meg volt elégedve.

(Folyt köv.)

TÁRCZA.

Töredékek egy spanyol utas naplójából.

(Folyt. és vége.)

Egyáltalán az annyira vonzó Spanyolországban, melyet, a ki megismert, becsül és szeret egyszersmind, — fölötte sok jó van, minek érdemleges megfigyelésénél a beható fürkészésnek embere nagy örömmel telik el.

Az éghajlat, mely a világnak ezen legáldottabb tartományában háromféle, jobbára kellemes. Mérsékelt a

pyrenei hegyek vidékén s a castíliai fensíkon, meleg a keleti és éjszakkéleti részeken; forró pedig Valenciától Murciaiáig és Andalusianak alsó részein. — Földje, habár sok helyen homokos, még is — hála az azt minden irányban öntöző százötven folyójának! — többnyire termékeny s gazdagon jutalmazza a földműves fáradságait. Számtalan ékes bércei s mosolygó völgyei, narancs-, citrom-, gránát-, rozmarin-, füge-, olaj-, eperfükkel beültetvük; sőt helyenkint datolya s pálmafák is hintenek árnyékot a fű között tenyésző virágokon.

Gyönyörűség különösen Valencia környékén, Andalusia, Tarragona angolparkszerű tájain utazni. Nem tudunk betelni a tropikus növényzet csodás alaku fáinak és rikító színekben pompázó virágainak látványával. A legédesebb illattól terhes ott a lég, és oly kedves, ígész minden föld, mező, kert s ezek között trónolnak a városok. Borai, lovai, jubai világszerzte méltán ismeretesek. Hegyei érczetek, aranyat s ezüstöt rejtenek, melyekről már a rómaiak s karthágóiak uralmának idejében is nagyon híresek valának.

Mi a népet illeti, testi és lelki tulajdonait, életre valósságát elemezve, úgy találtam, hogy a spanyol szép, erőteljes népfaj középnagyságu testtel. Arcszabása rendes, szemei tüzesen villognak, és sokat fejeznek ki.

Egyszerű életmódja mellett a spanyol szép tartós egészséggű, s nem ritkaság ott még mozgékony aggastyánokat látni erély, ügyesség s gerjedékenységgel.

Természeti hajlamai kitünők s gyakoriak nála az alkotó szellemek, a kiváló észtehetségek is. Azonban a köznépnél még elő-előkerül egy kis nyersség, de nem durvaság, va amint a nagyravágyás; hanem a külszinre kevésbé kéreg alatt a legnemesebb lélek lakik. Nemes fagy zárul jellemébe, mely a szívesség csekély sugárára felolvad és üde permetező esővé válik. A nemcs rátartisághoz társul a pezsgő lelkesedés, mely az elvekért, a hazáért, családért s egyházért lángol.

A spanyol közönségesen főnhangon beszél, jó mellevan, társalgásától az utcák annyira élénkek, mintha nem is tudna susogva beszélni. A mi pedig fődolog, meg van lélekvilágában az igazi éltető erő, a fönnenről kelt s a legfönségesebb felé lendítő eszme, az isteni szellem, mely elevenít, teremt s föntart. Tehát a spanyol mélyen vallásos kedélyű, ki nemcsak czégérül tüzi zászlójára nemzete annyi dicső szenteinek, mint sz. Ferdinánd, Domokos, Ioy. szt. Ignác, kal. szt. József, szt. Teréz nevét, hanem azzal egyszerűs mind éltető eszmét, buzdító példányt s megvalósítandó eszményt is választ magának.

Mit váltig bizonyít az, hogy a férfiak, a nők egyaránt szorgalmasan s áhítattal járulnak a szentségekhez, s buzgólag látogatják templomaikat a Magasságbelinek, kihez azon erős hitű meggyőződéssel könyörögnek:

„A mit nem adhat a világ,
Isten megadja azt,
Siess a szent kereszt alá,
Azen van a malaszt.”

A szeplőtelen Szüzet, ki édesanyjai szeretetének egész melegével nyújt segílyt mindazoknak, a kik őt gyermeki bizalommal fölkeresik, — lelke-lelkéből tiszteli.

Aragoniának fővárosában, Zaragozában van Nagy-

asszonyunknak a szent oszlopról czimezett temploma. E hely az, hol a jámbor hagyomány szerint, a boldogs. Szűz sz. Jakab apostolnak megjelent s biztosította őt, hogy a föld végképen soha sem tagadja meg az Üdvözítőt. A ki e csodakép előtt vagy a toledói kegyelemképnél buzgólkodókat látja, vagy az elfogulatlanok hiteles tanúságait olvassa, — épül a hiten, mely ezen, a saját dicsőséget Isten dicsőítésében kereső népet élteti.

A spanyol nemzet keresztény hitelveken alapult erkölcsi lelkületének szózatossá bizonyította a vendégszeretet, a szegények — és csapások által sújtottak iránti bőkezűség s jótékonyosság is. Mert, hogy ne emlitem azon sok minden valamelyes városban levő szegény — vagy menedék házat, melyeket „saluti pauperum temporalis, aeternae dioitum“ s más szintén találó fölíratokkal, — folyton-folyvást részint gyarapít, részint létesít, ki tudná előszámolni mindazon szűkölködőket, kiket majd ideiglenes, majd állandó segélyben részesít? És ki főképen az ország minden tájáról odaforduló árvákat, özvegyeket, kárvallatokat s az emberi természet mindenféle nyomorúságában sínylődket, kik az olyatén üdvös czélu irlalmasság-házakban vigasztalást, enyhülést s testi és lelki gyógyulást találnak?

Valóban illetén szívemelő látványban érvényesül az Istenért s Isten nevében áldozatkész és önmegtagadáson sarkalló szeretetnek munkássága, mely az árvák könyeit letörölni, elhallgattatni a szerencsétlenek sirását, könnyíteni a szenvedők nyomorán, türethetővé tenni az életet azok részére, kik a kétségbeesés felé közelednek, — nemcsak pusztaszóval vallja nemes hivatásának, de pontosan be is tölti. . .

Sőt többet mondhatok. — Miként az Ur neve nemcsak az ibériai félszigeten, hanem, az ihletett látnok szávaival (Malak 1, 11) szólva, kelettől fogva nyugatig nagy a nemzetek között; miként az Isten ígéje, mely helyhez köve nincs, a világ minden részébe elhatott: azon képen a spanyol felebaráti szeretet is, a nap áldó melegéhez hasonlólag, kihat a világ minden részébe, minden zugába, hol inség és nyomor, baj és szenvedés támad, a hol tehát a ker. szeretet jótékonyosságának szüksége be áll.

Természetesen az életrealitásnak egyik jele is az, hogy így a spanyol nevé minél terjedtebb körben, a világegyház minden részében megismerteti, s azt eszközlí, hogy a spanyol nevet oda sorozzák a nagy nevek közé, melyeket imába foglal, s áldva emleget a testvéri hála. Mindig a szükség szabván meg a spanyolok jó szívének irányát, a hol gyökeret vert már a kereszt, így szól sz. Ferdinánd nemzete, hadd induljon a mi ápolásunk által annak legszebb virága, mely az önzetlen szeretet; a hol még nem áll a kereszt, hadd készítse annak letűzhetésére a helyet a mi szeretetünk — missio-adományokban.

Erről az emberiség boldogító szeretetről mondja a nagy egyháztudor (S. August, de laude charitatis): „In charitate pauper est dives; sine charitate omnis dives est pauper. Haec in adversitatibus tolerat, in prosperitatibus temperat, in duris passionibus fortis est, in bonis operibus hilaris est, in temporalibus ditissima, in hospitalitate latissima, inter bonos fratres beatissima, inter fulsos sapientissima.“

A spanyol, több más nemes tulajdonság mellett, sok

egyéb nemzet fölött bizonyos feltűnő szolgálatkészséggel válik ki, mint a ki nem elégszik meg azzal, hogy a kérdezővel beszédbe eredjen és neki feleletet adjon; hanem, a ki, a mennyi en rajta áll, gondoskodik a felől is, hogy a kérdező célját érje, és maga örömet elkiséri őt, hogy valamiképen eltévedjen. Az is egyik szép ismerve a spanyoloknak, hogy köztük a káromkodás igen gyér; és száz meg száz mérföldet mehetsz anélkül, hogy utadban egyetlen egy részeg emberre akadnál, örvendetes tanuságul annak, hogy ott a nevelés tanításügy munkásai a szentírás eme szavainak „ne coneris contra ictum fluminis“ helyes értelmében haladnak a korrallal, nem hogy azzal együtt magokat megromlani engednék, hanem, hogy azt annyi szertelenségétől javítva, megmentsek.

Ha már most az imént mondottakat ítéletbe foglaljuk össze, állítani merem, hogy egyenes lélek, ritka becsületesség, az életre való, jobb jövő alkotására hivatott korszellem, mely a tiszta értelem világával a hívő kebel fölött kelt érzel nével hat, tőr s fáradoz a legszentebb érdekekért, páratlan udvariasság, szívélyes barátkozás minden iránt, mi ép természetével összhangzik, őszinte vonzalom, erő, bátorság alkotják a spanyol jellem azon erkölcsi vonásait, melyek e nyájias népfajt az egész világ legderekább népcsaládjának körébe helyezik, s egyik diszeként tüntetik föl az összes emberiség jórávaló népfajainak.

Dr. Csász Imre.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

— **Kritikai levelek.** XXII. A Szászokról lévén szó, végezzünk valamennyivel egy füst alatt. Minket még csak kettő érdekel, mert csak annyi áll még egyházi (már t. i. ev. ref. egyházi) szolgálatban. Más mindenféle alkalmazásban is vannak bőven. Ezt onnan következtetem, a mit Bpsten tapasztaltam egy márczius 15-iki ünnepély alkalmával. Akkor ugyanis, láttam, hogy az alma mater litterarum universitás homlokzata föl volt czifrázva mindenféle színes czafattal, a mik évről-évre megtartatnak a muza-szálloda padlásán erre az alkalomra. Ugy nézett ki az alma mater a groteszk diszben mint egy vén kisasszony, a ki a szépség hajdani romjain támadt barázdák elsimításában nem igen sajnálta a bécsi rongyot.

Az egyetem előtt nagy diszálvány emelkedett; a tér tele közönséggel, mely, vasárnap lévén, a hazafias vargák s a még hazafiasb szabósegédek bő mennyiségével volt az ünnepi hangulat kellő fokáig telítve. A staffage-t a szomszédházak ablakait ellepő hölgyvilág képezte, — szintén, a vasárnap miatt honmaradt Bartwisch műzsák érdemes sorából. — Megindult az ünnepély. Az egyetemi dalárda énekelt egyet. Fölmentem magamat attól, hogy véleményét adják róla, milyent? Erre az állványra lépett Szász Károly jogh. és elszavalt a „Talpra magyart“; s itt újból azon helyzetben vagyok, hogy szaválása minősítésétől fel kell menteni magamat. Újból ének. Erre fellép *ifju* Szász Károly és diszbeszél. A hazafias vargák stb. lelkesedése kitörő! Ismét ének! Fellép *ifjabb* Szász Károly és szavál. A hatás elragadó. Könyökdőfések dokumentálják s tyukszemek sinylik. De csönd! Megest egy hazafias dal, mely előre készíti a közönség lelkiületét, hogy meghalgassa *legifjabb* Szász Károlyt, a ki most lépett fel, és diszbeszélt

az átkos 48-ról, és Csanády Sándort, ha ott lett volna, az a meglepetés éri vala, hogy azt kell hallania, miszerint óriási kaliberű frázisai és hazafias papírlövegei ezen nem is magyar, mert Szász műzsafi által mint plagizáltaknak, s mint érik el a tömeg szívében azt a hatást, a melyet a parlamentben ugyan soha el nem értek. A hatás megsemmisítő! S itt újból egy dal, s fellép, ki? *legeslegifjabb* Szász Károly jh. és falrengető páthoszszaal elszavál egy hazafias dalt. Miután már több Szász akkortájt már nem volt az egyetem grémiumában, nyilván azért, mert a még ifjabbak csak hátulgombolós bugyogóban jártak még, — s miután a hatás is a lehető legáltalánosabb és legmélyrehatóbb vala — megindult a menet a Petőfi szoborhoz. Rendőrök mozgó kordonnal, juristák vedlett reputációju czilinderkalapokkal s még vedlettebb hazafias érzésekkel, szabólegények, kedélyeskedő bakák, vihánczóló cselédek, tolongva, zajongva, sivitva, kaczagva, illő és illetlen attitudók-ben — így nézett ki a diszmenet. A mely miután megérkezett a Petőfi szoborhoz, s letette a babérkoszorút, s elénekelt a szózatot, sokkal épületesebb rendben oszlott el, mint a milyenben jött volt. — Ebből látni lehet, hogy milyen az a kálvinista élelmesség és nagyszájúság, a mely mindenhol vezérszerepet arrogál magának; de lehet látni azt is, hogy milyen az a kálvinista hazafiság is.

Utcai tüntetésekre, heccekre, a tömeg fellovalására vajmi jó, egyébre azonban nem ér biz' az egy pipa dohányt. Ezt pedig sokszor kell mondani, hogy elhagyék ők is, a kiket illet, mert az ellenkezőt, nagyon magukra disputáltak. — A jövő Szászairól térjünk a jelen szereplőire. Kettő van. Az egyik a nagybuzgóságú! Buzgósága oly nagy, hogy szűk volt neki a hazai határ, azért kiment a közel külföldre egy kis buzgósági vendégszerreplésre. A tapintatot azonban úgy látszik elfeledte a fésű és a kefe mellé becsomagolni, nyilván azért, mert itthon nem igen szokta alkalmazásba venni. Jaj, de megadta az árát! Mert ennek (már t. i. a tapintatnak) híján oda kint úgy elbuzgólkodta magát, hogy én még most sem tudom, minek köszönheti, hogy nem zállérjánál fogva hozták vissza a határig. Föltűnési vágyát egy legjelesebb alkalomra hekatombául esett szakállá, bajusza, s nagy gálántul a tömeg közé vetett szivarvégei dokumentálták. Meg az is, hogy derogált neki az Emke küldöttségével a király elé menni. — Amit úgy is lehetne értelmezni, hogy az általa képviselt felekezet nem akar az Emke céljával szolidaritást vállalni. S ezt bizony jó volna fixírozni! Legalább arra az alkalomra, mikor a tisztelt ekklesia kegyes lesz megálalni magát oda, hogy az Emke pénzbeli segítségét nagylelkűen elfogadja! Az Emke annyira nagylelkű lesz és annyira kivételes tekinteteket fog a tisztelt ekklesia irányában szem előtt tartani, miszerint tekintettel arra, hogy mekkora önmegalázás ez utóbbira nézve az, hogy az Emke segélyét elfogadni nem átalija, éppen nem fog elvárni semmi hálálkodást vagy köszönetet! Mert ebbe a kálvinista nyak megropannék, azt pedig mégis csak pogány dolog volna követelni, hogy hitvány pár ezer forintért ez az ősi vastagságu nyak oly kemény munkát végezzen! — Prot. Közl. mint szól mindezekhez Jegenyéről vagy Tusnádról vagy honnan?

Irodalom.

— Megjelent és beküldetett: „**Armenia**“, magyar-örmény havi szemle. II évf. 8 szám. Szerkeszti Szongott Kristóf. Érdekes tartalma magában foglalja: Életkép. Az ö-örmény népies költészet. A bárány testvérke. Erzsébetváros kegyuri joga. Arsaczes. Az örmény trón örökösei. Örmény régiség isme. Az újabb örménylira jellege; ezeken kívül kisebb közleményeket és újdonságokat az örmény világból. Ajálljuk ezen életre való folyóiratot t. olvasóink meleg pártolásába.

Iskolai értesítők.

Az 1887^{1/2}-ki tanév befejezése óta mai napig összesen 10 iskolai értesítő érkezett szerkesztőségünkhez. Ezek közt van 3 erdélyi középtanodai, 1 magyarországi középtanodai és 1 állami középiskolai és 4 erdélyi elemi- és 1 ipariskolai értesítő.

Feltűnő körülménynek mondhatni, hogy oly gyéren tisztelték meg általában értesítők beküldése által az igazgató urak szerkesztőségünket, de legfeltűnőbb az, hogy még az erdélyi r. k. középtanodai igazgató urak sem találtak alkalmat arra, hogy egy hónap lefolyása alatt nyilvántartás végett az illető tanintézetek értesítőit szerkesztőségünkhez beküldhették volna!

Nem kutatjuk ezen sajtóságs jelenségnek okát ugyan, de reméljük, hogy az, a mi eddig késett, el nem fog maradni, s reményünknek ezen kinyilatkoztatása után áttérünk az egyes értesítők tárgyalására.

— 1. A **székely-udvarhelyi r. k. főgymnasium** értesítője az 1887^{1/2} tanévéről. Közrebocsátja az igazgató. Ezen program kiállítását általában elég csinos s dicséretére válik Becsek Dániel székely-udvarhelyi nyomdász. Az értesítőt Embery Árpád által irt „**Antigone**“ című, 36 oldalra terjedő igen érdekes értekezés nyitja meg. Az intézetben 11 rendes és 2 helyettes tanár működött, az ének tanáron kívül. A szak könyvtár, az ifjúsági könyvtár és az ifjúsági segélyező könyvtár szépen gyarapodott; — kár, hogy a könyvtárban levő könyveknek darabszáma nincsen feltüntetve. A természetrajzi és természettani szertárak hasonlóképen örvendettek némj szaporodásnak. A 14 év óta fenálló önképzőkör 11 közgyűlést tartott és az ifjak 78 munkát készítettek. A tanulók száma az év elején volt 157, az év végén pedig 144; nemzetiségre nézve 153 magyar, 3 román; vallás szerint róm. kath. 147., gör. kath. 2., gör. keleti 1., ev. reform. 3., unitárius 1. — Érettség vizsgát 7 tanuló tett — jelesen 1, jól 1. egyszerűen 1.

— 2. A sz. kir. **Szamosújvár városi örmény kath. nyilv. algymnasium** tudósítványa az 1887^{1/2} tanév végén. Közvetteszi a gym. igazgató. Az értesítő külalakja elég jó, nyomtatott Todorán Endre „**Aurora**“ könyvnyomdájában. Élén „*Felső fokú egyenletek elemeiből*“ című, 13 oldalra terjedő értekezés áll, mely Novák Antal tanár szakavatott tollából eredett. A 4 osztályú intézetben az igazgatón és a hittanáron kívül 4 rendes tanár, 1 gyakorló és 3 melléktanár működött. Kiemeljük dicsérettel az if-

juságnak 4 napra terjedő, Torda-Toroczkó vidékére tett, kirándulását, melyet Dr. Mártonfi Lajos vezetett. A könyvtár és a természetrajzi gyűjtemények ez évben is szépen gyarapodtak. — A tanulók száma az év elején volt 111, az év végén pedig 104., még pedig: örm. kath. 36., róm. kath. 13., gör. kath. 39., görög keleti 3., ev. reform. 11. mőz vall. 2.

Dr. Cs. B.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Julius 28-án** mult 44 éve kegyelmes Püspök urunk ö Nagyméltósága pappá szentelésének. Ezt a kedvező alkalmat használták fel a piskii telep lelkes hivei arra, hogy ragaszkodásuknak kifejezést adjanak ö Excellentiája iránt, ki a főpásztori körút fáradalmainak kipihenése végett mult hó 21-én Piskire vonult vissza. Mint nekünk írják az egész telep talpon állott, midőn 28-án este ³/₁₀ órájában megszólalt a telep zenekara s fákyák lobogó fénye mellett vonult ö Exciája laka felé a diszes menet. A Főpásztor palotája előtornácán hallgatta meg a lelkes beszédet, melylyel az egyház főgondnoka, Daruvári Paule Iván, üdvözölte. Ö Exciája meleg szavakban mondott köszönetet, melyre sokszoros „Éljen“ hangzott fel, s mozsarak durrogása, tüzi játék szikrázó fénye zárta be a kedves jelenetet. Adja az ég, hogy a hálás piskibelielknek még sokszor legyen alkalma kegyeletes ragzkodásuknak ily megható kifejezésére!

— **A kegyes tanítórend nyakáptalanja** Ntdő Dániel Joákim kolozsvári gym. tanárt ugyanide házfőnöknök választotta meg. Örömet vesszük tudomásul ezen igen fontos és nagy felelősséggel járó állásnak méltó tanférriu által való betöltését.

— **Gyergyóbból értesitenek**, hogy Ntdő Puskás Alajos, közelebről kinevezett tekerőpataki lelkész, mult hó 24-én foglalta el új állomását. Hivei egész a „Bucsin“ aljáiig vonultak elejébe, hol banderiummal fogadták, s diadallal vezették be plebániájába, hol este 40 teretükü vacsorát adott az új házigazda vendégei tiszteletére. Övezze mindég hiveinek szeretete, mely első megjelenésekor ily szépen nyilvánult irányában!

— **Örömmel jelezzük**, hogy fiatal paptársunk, Ntdő Kóródy Péter csatószegei káplán, volt pazmanita, jul. hó 13-án szép sikerrel kiállotta a hittudományi szigorlatok másodikát az egyházjogból és történelemből. Gratulálunk!

— **Pályázat.** A győ ujfalvi róm. kath. segéd kántortanítói állomásra, melylyel a harangozói és sekrestyési teendők is összekapcsolvák, ezennel pályázat hirdettek. Évi jövedelem: külön udvaron tisztességes két szoba és konyhábból álló lakás, gazdasági épületekkel és egy kis kerttel; kepebből 60 kalangya rozs s ugyanannyi zab s 4—5 öl tüzi kemény fa; oszpora mintegy 30 frt; stola mintegy 30—35 frt, ideértve a harangozási díjakat is; szent mise alapítványból 2 frt 50 kr. A pályázni akarók kellő okmányokkal felszerelt folyamodványukat f. évi augusztus hó 30 áig az iskola székhöz küldjék be. — Személyes megjelenés előnyben jár. Győ-Ujfalu, 1888. július 22. A róm. kath. iskola szék.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.
Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, PAL ANTAL, PAL ISTVAN, STRAUBERT ÖDÖN,

Nyomatott Papp és Ferdinándnál a püsp. lyc. nyomdában Gyulafehérvárrt.